

Marjun Sigurðsdóttir, deildarstjóri á Almennastovuni:

Døpur útlit fyri fólk í Føroyum

– Verða tiltøk ikki sett í verk, til tess at fremja arbeidsskapandi tiltøk, er møguleiki fyri at sosiala trygdarnetið syndrast

Marjun Sigurðsdóttir, deildarstjóri á almennastovuni:
– Útlitini eru døpur í løtuni, men tað er umráðandi at fremja arbeidsskapandi tiltøk, so vit ikki fáa størri arbeidssloysi enn higar til

Hendir einki munagott nú, er stórir vandi fyri, at sosiala trygdarnetið syndrast, og tað, sum vit higar til hava bygt upp, dettur niðurfyri.

Tað sigur Marjun Sigurðsdóttir, deildarstjóri á viðskiftadeildini hjá Almennastovuni. Hon hevur dagliga samband við fólk, sum á einhvønn hátt hava brúk fyri stuðli frá Almennastovuni.

Á almennastovuni merktu tey stórar broytingar, tá arbeidssloysistryggingin varð sett í verk.

Broyting í forsorgarlógini

Tá komu samstundis broytingar í forsorgarlógina, sum siga, at arbeidssleys bert fáa stuðul, sum svarar til fólkapensjón.

Fyri stakan uppihaldara er upphæddin í dag 4.500 krónur.

Áður fingur umsókjara

grundupphædd og fyri góðkendar fastar útreiðslur.

Arbeidssloysistryggingin hevur skapt trupulleikar hjá fólk, sum bert fáa ein part av mistari inntøku frá tryggingini. Er upphæddin lítul, ber til at fáa upp til forsorgarupphæddina frá almennastovuni, men ongantíð meir enn tað.

Fólk ógvuliga illa fyri

Eini 800 fólk eru enn skrásett á almennastovuni, sum fáa hjálp eftir forsorgarlógini, tí tey ikki lúka treytirnar fyri at koma undir arbeidssloysistryggingina.

Hetta eru fólk, sum hava verið arbeidssleys í longri tíð. Har tey áður fingur 7.500 krónur frá Almennastovuni, fáa tey bert 4.500 krónur eftir nýggju reglunum.

Marjun Sigurðsdóttir: – Tað er greitt, at nógv fólk sita ógvuliga illa í tí í

dag. Tey hava kanska børn og sita í nýggjum, dýrum húsum, sum skulu gjaldast.

Húsinu eru kanska bygd í teirri vón, at bæði foreldur høvdu arbeiddi og kanska eisini er yvirtíðarløn fróknad, um endarnar skuldu røkka saman. Missir bert annar parturin arbeiddi, er torført at svara hvørjum sítt.

Almennastovan veitir ikki stuðul til rentur og avdrátt.

Hvussu kunnu fólk so svara hvørjum sítt?

– Tað er bert at vóna, at peningastovarnir eru lagaligir, men tað velst eisini um, hvussu leingi teir kunnu biða eftir slíkum eftirstøðum.

– Vit siggja tó ikki fólkini fyrr enn húsið er farið, og tá er bert at finna eina íbúð.

Blóðini eru full av lýsingum við íbúðum, og leiguprísir eru lækkaðir nógv.

Vónloysi merkt

Trupulleikin er bert tann, at tey sum annars kundu verið búgvandi í sínum húsum, móti at leiga ein part út, ikki fáa nóg mikið til at gjalda rentur og avdrátt, av tí at skattur eisini skal gjaldast av leiguinntøkuni.

Merka tit vónloysi millum fólk?

– Tað er sjónligt, at fólk eru mótleys í hesum tíðum. Tey, sum áður hildu seg bert verða arbeidssleys fyri eina tíð, eru nú meira svart-skygd. Nú vænta tey sær ikki arbeiddi í bræði, og tað skapar størri vónloysi, enn áður.

Hvussu stór er neyðin. Fáa børnini mat í munni hvønn dag?

– Eftir tí sum fólk fáa í stuðli, er ikki nógv at liva av, tá tey hava gildið rentur og avdrátt. Eg veit ikki, um

øll fáa mat hvønn dag, men eg ivist stórliga.

Higar til hava familjur og onnur hjálpt hvørjum øðrum, har á stóð. Eitt nú hava børnini hjálpt teimum gomlu, men hesin dagligi stuðul er kanska ikki til staðar longur. Tað gongur eisini út yvir tey gomlu í samfelagnum.

– Fáa slíkar neyðstaddir familjur ikki hjálp frá almennastovuni?

– Vit gjalda ikki húsaleigu, ljós, hita, telefon og tryggingar fyri fólk.

Kann hugsast at fasta veitingin frá Almennastovuni verður minni í framtíðini, nú figgjartíðini eru so vónalig?

– Tað kann bert gerast við lógarbroyting.

Hvørji ráð eru so til at taka, til tess at sosiala trygdarnetið ikki skal syndrast?

– Tað er bert vinnan, sum kann bjarga okkum.

Bert vinnan kann bjarga okkum

Fáa vit ikki fleiri arbeidssleys, hækka arbeidssleysið, og tað hava vit ikki ráð til.

– Tann stuðul, sum Almennastovan veitir, er peningur, sum er kominn frá framleiðsuliðnum í vinnuni.

Við øðrum orðum, so verða ov fá fólk til at gjalda í kassan hjá almennastovuni. Almennastovan rindar í sosialum útreiðslum:

44% til tey gomlu, t.e. ellisheim, pensjónir o.s.fr.

15% til arbeidssleys í arbeidssfórum aldri, sjúkragdagpening, einkjupensjónir o.a.

27% fara til brekað, pensjónir, andveikravernd, stovnar o.a.

25% fara til børnini, t.e.

vøggustovur og barnagarð o.s.fr.

– Um tey 15% vaksa, sum er stuðul til fólk í arbeidssfórum aldri, so gongur tað út yvir sosiala skipanina, og so er als einki at gera.

So dettur skipanin sundur.

Hvussu metir tú útlitini eru hjá almennastovuni at virka frameftir?

– Eg siggji svart uppá tað. Kortini eru fólk sum arbeidda við alternativum loysnum, eitt nú í Fuglafirði, har tvey virkir eru latin aftur.

– Nú verður arbeitt við at umleggja virkini, so tey kunnu arbeidda saman – skapa eina felags framleiðslu. Tað er helst ein gongd leið.

Spurningurin er so, um vit bert skulu statsa uppá fiskivinnuna.

Hús, sum eingin hevur ráð at búgva í

Sum heild er stóðan dapur í løtuni. Fólk, sum hava nýtt heila løn og frítíðina við, til at byggja sær dreymaslotið, noyðast nú at fara frá øllum. Tað ger ikki stóðuna lættari.

– Umframt at missa tað, sum tú hevur arbeitt fyri í mong ár, skal tú kanska selja húsinu við undirskoti. Tað merkir, at tú kortini endar við einari skuld, sum skal rindast aftur, hóast tú hevur mist húsinu.

Peningarstovnar og Húsálansgrunnurin kundu møguliga funnið fram til annað figgingarmynstur, enn tað, sum er galdandi í dag.

– Hinvegin, so hevur tað altíð verið skunda undir føroyingum, at seta sær fótur undir egnid borð. Nú eru vit í tí stóðu, at vit eiga nógv hús, men nú hevur eingin ráð at búgva í teimum.

Fara nógvur familjur av

landinum í hesum døgum?

– Vit fáa oftani fyrispurning frá fólk, sum vilja vita, hvussu møguleikar teirra eru, um tey flyta t.d. til Danmark.

Ikki sum at siga tað

Tað er so mangt, sum skal havast í huga. Tað er ikki sum at siga tað, at flyta. Fólk mugu kanska flyta úr húsunum, sum tey hava stíðst fyrri. Tað í sjálvum sær er ikki hugaligt, børnini skulu skifta umhvørvi og skúla. Eisini er tað torført at fáa íbúð í Danmark.

Eru møguleikarnar at fóta sær ikki betri í Danmark?

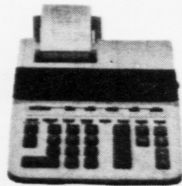
– Tað er ikki nakað, sum kemur av sær sjálvum. Skalt tú fáa arbeidssloysistúðul, skalt tú hava arbeitt ávíst vikatal, áðrenn stuðul verður veittur.

So er møguleiki at søkja um bítandsstuðul, sum er eitt ógvuliga lítul peningagjald. Hon kemur heldur ikki av sær sjálvum, men skal søkjast.

Upplýsingar um tíni viðurskifti skulu vendast og snarast, so tað er heldur ikki bara sum at siga tað, at rýma úr Føroyum.

Dagny

Canon

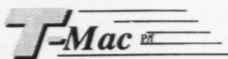
BP25-D
rokni-
maskina

Sigur ikki eitt
kis.

Vanligur prísur
kr. 1.800,-

Tilboð kr. 1.300,-

avmarkað nøgd

Sverrisgøta 9, box 118
110 Tórshavn
Tlf. 10400, fax 10915